

Til mine børn

Mine erindringer

Jeg er født den 29-8-1924, som næstyngst af en børneflokk på 7. I otte år var jeg den yngste; men så fik jeg en lillesøster, og min første kommentar var "så er jeg ikke 'skræbekage' mer". Dette havde jeg måttet høre meget af fra mine større søskende. Min allerførste erindring går helt tilbage til jeg var to år, da fik min Mor en dødfødt dreng og jeg mindes hun lå i sin seng og klagede sig indtil Ambulancen kom og hentede hende til Sygehuset. Jeg var dybt fortvivlet, da jeg var blevet flyttet over i min fars seng, og en "sengehest" var sat op som skillerum. Jeg ville over og trøste min Mor.

Mor!

Jeg vil her forsøge at beskrive mine Forældre. Det er jo klart at det er dem der har præget opvæksten og man er jo nok mere eller mindre et produkt af sin barndom og opvækst. Min Mor var født d. 18 juli 1890 i Brunkær, Lejrskov tæt ved Kolding. Mor havde så vidt jeg ved truffet Far på Vivild Højskole. De blev gift den 14. novb. 1911. Mor var meget dygtig, og det havde hun i allerhøjeste grad brug for at være, efter den Børneflokk og de kår hun fik. Hun var utrolig kreativ og kunne få noget ud af ingenting. Hun havde en Bror i Ålborg, onkel Niels som havde en klædefabrik, han sendte mange rester til os, som Mor så syede tøj til os af. Denne Bror var for os den rige onkel, og hvert år kom der til Jul en "pakke" med alskens slik æbler, Appelsiner, godter og Tøjrester. Så fik Mor travlt med at sy, så vi kunne være fine til Juletræsfesten i Forsamlingshuset som Søndagsskolen arrangerede. Denne begivenhed var en meget stor oplevelse i vores barndom. Når Mor havde fået os alle klædt på i vores fineste puds, som hun mange gange havde syet i Juledagene, spændte Far for Fjedervognen og vi kørte glade af sted til den store fest. Under afsnittet om Mor må jeg nok også nævne selve Julen og Juleaften især, da det var hende der var drivkraften og arrangøren her. Julen begyndte med at slagte Gris først i December, og hvor vi glædede os til om aftenen den dag, for så fik vi Blodpølse som var kogt i Gruekedelen, og vi måtte spise alt det vi kunne. Flæsken skulle jo saltes ned, og det var der meget af. Vi børn var ikke glade for dette salte Flæsk som var vores hverdagskost. Her skal lige indskydes at Mor som jo var opvokset i den sydlige ende af landet var vant til at man spiste grød til "natter" (aftensmad) og hos os bestod den af risengrød. Jeg hadede de risengrød af et godt hjerte, og ville mange gange hellere gå sulten i seng end spise den. Det har resulteret i at jeg selv kun koger risengrød en gang om året nemlig til Ris a la mande til jul, det er rigeligt for mig.

Efter slagtingen fulgte rengøringen, som startede med at pudse kakkelovne og Komfur, vaske og stryge Gardiner. Derefter fulgte Småkage og Pebernøddebagning og her fik vi lov at være med. Vi sad på enden af køkkenbordet, og vi blev flere og flere, og kom nærmere og nærmere dejgen, så Mor engang imellem måtte gøre "rent bord", "go no ind Bøjn"; men det var svært når der var så spændende hos Mor, og vi snupede også somme tider en stump dej når hun var henne ved Komfuret. Til Småkagebagningen blev der mest anvendt "Ris" (grangrene) fra skoven; men også grankogler som vi børn havde hjulpet hinanden med at samle. Vi samlede flere sække, også det var spændende når det var til Jul, og det knitrede så dejligt i Komfuret og lugtede dejligt; men jeg vil tro det gav en noget ujævn varme. Det sidste der skete før Jul var lillejuleaften, da blev gulvene ferniseret og vi Børn kunne ikke rigtig være nogen steder, for gulvene måtte jo ikke blive beskidte når de var skurede til Fernisering, så vi kom rigtig tidlig i seng den aften, og vi fik en brun Småkage med i seng. Det var hyggeligt at ligge der i mørket og nippe til den dejlige kage, og vide at i Morgen var det Jul. Julemorgen, ja, jeg kan endnu erindre lugten af nyferniserede gulve, og så kom der "Kongerøgelse" på kakkelovnsringene, det duftede også dejligt. Pynten var nogle Papirroser som var sat i vaser og skåle sammen med gran, det havde vi siddet og klippet og klistret op til Jul. Mor var meget ferm til sådan noget. Til frokost fik vi stuvet Hvidkål og sylte og kogt flæsk, medister og kogt nisseøl. Det var Guf. Det var ikke så tit vi var i kirke, for der var langt og Mor havde jo nok at gøre med selve tilberedningen, og vi var jo mange der skulle have. Og så var der jo malkningen. 3 gange daglig morgen, middag og aften, og det var jo Mors arbejde. Dengang malkede en Mand med respekt for sig selv ikke, det var kvindfolkarbejde. Også spandevask hørte til husmoderens domæne; men vi børn lærte tidlig at hjælpe til, så ved fælles hjælp nåede vi det. Især var Jens Peter flink til at hjælpe Mor, han var utrolig god ved hende. Når vi så var nået til selve Juleaften var spændingen enorm. Vi fik altid Ribbensteg først, og derefter Sødssuppe med Svesker, Rosiner, Figner og alskens gode ting i, hvor var det lækkert, og vi spiste så vi var ved at revne. Og som en naturlig følge af dette trængte vi alle jo så til at komme på "Toilettet". Dette foregik i Kostalden, og det kunne nok knibe med at holde sig til vi fik Petroleumslygten tændt, og kom i Træskoene. Mens Mor og Søster vaskede op sad vi andre i Dagligstuen og ventede, Far var i den pæne stue og tænde Juletræet og åh hvor varede det længe. Vi var tit henne for at kikke gennem nøglehullet; men så stoppede han det til. Men når så endelig det hele var i orden kom vi ind til Træet, og åh hvor var det smukt. Det var pyntet med de forskellige slags Julepynt vi havde lavet, og så var der Fehår og kulørte,

snoede Julelys på. Og så sang vi, vi var alle gode til at synge, og der var lavt til loftet, så det lød af noget. Vi fik kun en Julegave, drengene fik mest en træhest eller en vogn el. sådan noget, og vi Piger fik tit og mange gange enten en helt ny dukke, el. også et nyt dukkehoved sat på den gamle dukkekrop. Det var aldrig de store ting; men jeg tror vi var lige så glade som de Børn der i dag får et helt bjerg af gaver. Særlig et år blev vi glædelig overraskede, Far havde købt gummistøvler til os alle sammen, brune lakstøvler til vi piger. Nej hvor var vi glade, det var ikke almindeligt med gummistøvler den gang, man havde kun træsko. Jeg kan huske at jeg fik lov at gå op og se om der var lukket for Hønsene for at prøve støvlerne, jeg var godt nok lidt bange for der var meget mørkt; men jeg mente nu også at der måtte være chance for at se en Engel, for de måtte da færdes ude sådan en nat. Ja, det var en beskrivelse af vores Jul; men den er jo så nøje knyttet sammen med vores Mor. Hun var en god Mor; men streng og alligevel blid. Da vi blev voksne og skulle finde vores livsledsager var hun ikke nem, hun var lidt stolt. Det kunne nogenlunde gå med Sigrid, hun var den første og blev gift med sønnen fra "Rountved", det faldt i helt god jord; men da jeg som den sidste kom og præsenterede "Kontrollens" Poul, var hun ikke begejstret. Der var Far mere mild, han er en troende Karl og et ordentlig menneske sagde Far. Senere kom Mor til at sætte stor pris på jeres

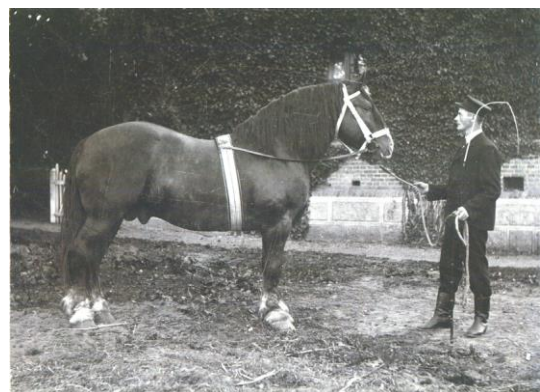

Far. Mor havde aldrig haft det let i sit ægteskab. Far, han kunne være meget vanskelig og var bestemt ikke let at være gift med. Mor var den der fik mest arbejde fra hånden, hun var meget hurtig hvor Far var langsom men meget nøje. Han var desværre også meget nøjeregnende og nærtagende

der skulle ikke meget til at fremkalde hans vrede, og han slog hårdt når han slog. Jeg husker engang under leg jeg kom til at vælte hans cykel, da fik jeg en så klingende Lussing som jeg synes jeg kan mærke endnu. Det slog tit gnister mellem ham og Mor, og så kunne han gå og være fornærmet og gal i flere dage, det var meget utrygt. Tit når vi kom op om morgenen spurgte vi hinanden, "er Far gal i dag". Det her var den negative side af ham; men han hade også en anden side. Han var reel og meget sandhedskærlig, og vi slap ikke godt fra det hvis vi ville prøve at knibe udenom. Løgne tolererede han ikke, dog har jeg hørt ham lyve uden at blinke. Det var under

Besættelsen af Tyskerne, der gik et par Russere rundt i Klosterskoven, som var deserteret fra den tyske Hær. De gik rundt på alle gårde og huse og fik mad; men en dag mødte der nogle tyske Soldater op hos os, og de spurgte meget brysk om han havde set nogle Russere. Far rystede energisk på hovedet og erklærede på godt vendelbomål, at han ikke forstod det mindste af deres tyske vrøvl. Men næste dag kom de igen og da havde de en dansker med, en såkaldt Stikker, og da kunne han ikke klare sig med snak, han erklærede direkte at han aldrig havde set skyggen af nogen Russere, skønt de havde været der mange gange. Både Mor og Far var tilsluttet Indre Mission og det prægede meget vores opvækst. Ingen af dem stammede fra såkaldte troende hjem men de var begge blevet omvendt under 1. Verdenskrig. Far var indkaldt 2 gange, og det har ikke været let for Mor som ikke var mere end 23-24 år at stå ene og isoleret helt derude i Bakkerne. Penge var der meget lidt af. Da de købte Kragvad i 1911 var det ved en tvangsauktion og den var helt ribbet for dyr og maskiner. Jorden var dårlig i sig selv og dårlig passet, så der havde ikke været meget til penge. Far stolede helt på Guds omsorg for os i alle livets forhold. Vores dag begyndte hver morgen med at Far holdt Andagt, og vi bøjede alle vores knæ ved den stol vi sad på. Kom der en fremmed ind midt under Bønnen måtte han pænt stå og vente til Far var færdig. Far gik aldrig på kompromis i det spørgsmål. Når marken skulle tilsås om Foråret bøjede Far sine knæ på det første stykke han skulle tilså, og bad om Guds velsignelse over sæden. Men rigtig tit skete det når vi kom til Påske så kom Forårsstormene og markerne føg af en sandflugt, som tog både muld og gødning med sig. Så gik Far i seng og tog Dynen op over Hovedet, så skulle vi ikke snakke til ham.

Jeg håber ikke jeg har tegnet for negativt et Billede af min Far, for han havde mange, mange gode sider, og hans kristendom, den var ærlig og redelig på trods af hans hidsige temperament. Han kunne lege med os, og jeg husker stadig da jeg var helt lille han kunne give mig nogle svingture på gulvet om

morgenen, og hvis vi en aften fik lokket ham med til at lege Blindebuk, så jublede vi hver gang han fik tørklædet på og han så sagde "men a ka jo et si". Men det allerbedste var når vi fik ham til at fortælle om gamle dage. Så sad vi ovenpå ham ved siden af ham, og allesteder hvor vi kunne være. Han havde tjent ved en mand der hed Nis, og ham havde han haft mange kontroverser med. Vi nøde det, det var

hyggestunder. Mor sad og, enten stoppede strømper, eller også strikkede strømper, der var jo mange fødder der skulle have strømper på, og de var alle sammen hjemmestrikkede, altså strømperne.

Vores lege afspejlede sig jo af de voksnes verden, det vi så omkring os. Sommetider om aftenen før sengetid fik vi stabled stolene efter hinanden så det var et tog. Når Far leverede Slagterisvin kørte han dem til Toget i Tårs, som så leverede dem på Slagteriet. Så stolene det var vores tog, og nogle af os var så grise og vi blev læsset under mægtig skrig og skrål. Når det blev for vildt greb Mor ind "Ka I så væ stil Bøen mæ ka bogstavelig talt et hør et uer". Og så måtte vi enten falde til ro eller i seng. Neden for gården løb Bækken, og den hade vi megen glæde af. Mælken i Mejerispandene blev sat til afkøling, Far hade lavet et vandfald, der stod spandene, og der hentede vi vand til husholdning og vask. Det smagte så utrolig godt når det var rent og frisk; men kom der en tordenkule skyllede der jo overfladevand ned i Bækken, det gav somme tider nogle dårlige maver. Om Sommeren stemte vi vandet op med græstørv så vi kunne bade; men hvor var det koldt. Der var også fisk deri, Ørreder og Ål. Ålene fik vi kun når Far rensede Bækken op, de sad inde i Brinkene, åh hvor smagte de godt. Vi fik også megen tid til at gå med at fiske, jeg var ikke særlig dristig hvis jeg skulle være så uheldig at en bed på. Det skete en dag hvor jeg fiskede alene, der sad en under Brinken og snappede efter ormen hver gang jeg lod den glide ned; men lige så hurtig rykkede jeg krogen til mig; men engang kom jeg for sent, og jeg var rædselsslagen. Men jeg hev den op og strakte fiskestangen på langt ud fra mig som jeg kunne, og så hang den arme fisk der og sprællede hele vejen hjem. Nogle kæppe med en snor i fungerede som Køer. Dengang stod Køerne tøjret på marken og skulle kobles når de skulle trækkes hen og hjem. De blev vandet ved Bækken. Jeg kobled mine kæppe og trak dem til vands og i stald, og den leg morede mig meget. Men den (leg) der gik mest tid med var når jeg legede på loftet med nogle gamle Øl- og fernisdunke som jeg gav tøj på. Vores snavsetøjskurv stod på loftet og der tog jeg tøj til at klæde dem på. Men hvis så jeg hørte Brødrene komme ind i Bryggerset, så fik jeg travlt med at gemme mig, for så lød det, "mon Gudrun er oppe og lege med Heksene". Og så vidste jeg at de snart stod oppe på loftet og så fik mine "Børn" et spark så de røg langt hen, ja sådan var de brødre. Vi lærte tidlig at tjene penge, vi fik ikke meget tøj eller andre ting; men vi var meget ivrige efter at tjene nogle Håndører. Roetynding var en ting ethvert Barn kunne, nej måske ikke, men vi kunne og vi gjorde det; men vi skulle jo først være færdig med vore egne, som vi tyndede sammen med Mor. Far tyndede ikke roer, han gjorde husene i stand i roesæsonen, kalkede og

malede, og han kunne heller ikke følge med Mor, så roerne holdt han sig fra. Der var også Bær i Heden, og det var det arbejde jeg elskede mest. Jeg kunne gå i timevis i Heden og plukke Bær, jeg gik 50 øre pundet for Tyttebær. Et år hade en stor Gårdmandskone bestilt 8 pund hos mig. Min Søster Sigrid tjente hos hende, og hun fik Bærrene med hjem til Fruen; men jeg fik aldrig pengene, det har jeg aldrig glemt. Men jeg elskede at gå i heden, og det gør jeg endnu.

... her kommer en indskudt historie, som er skrevet senere..

Jeg har glemt at fortælle en meget sjov ting fra vores iver efter at tjene penge. Om foråret når Krager og Skader rugede deres unger ud gik min Bror Hans Jørgen og mig på jagt efter reder. Det var en hel sport for os at opspore dem. Hvis der lå mange tabte grene på jorden under en høj gran, så var vi klar over at der var blevet bygget en rede i toppen af granen, og så kravlede jeg op for at se om der var en rede, og var der så det og der var f.eks. 3 æg i den, så vidste vi at om 4 dage var de færdige til at ruge, for de lavede 7 æg for en Skade; men kun 6 for en krage. Når dagen så kom kravlede jeg op igen med 4 hønseæg i min hue, som jeg hade i munden under hele opstigningen. Så byttede jeg æggene ud; men lod almindeligvis et ligge af deres egne; men det kunne jeg godt spare mig, det smed de selv ud, de ville hellere havde de store æg. Så rugede de de 21 dage på hønseæggene, og det var spændende at komme og se om der var kommet Kyllinger. Vi kunne ikke vente til vi kom fra skole. Et år fik vi 9 kyllinger ud af 12 æg, dem solgte vi så til mor efter at de var fostret op, med Mors havregryn og Fars korn. Engang blev vi grundig taget ved næsen af et par ældre ungkarle som boede i Rugholm. De fortalte os at slagter Kræmmergård i Tårs opkøbte Skade- og Krageunger. Og hvem traskede af sted til Tårs. Vi to. Jeg var i Sigrids konfirmationskjole (som jeg skulle arve) jeg mente det ville gøre lidt indtryk. Undervejs var jeg oppe i et par træer med Reder, så den var måske ikke så hvid mere da vi nåede frem. Da vi hade fortalt vores ærinde til Slagteren så han og hans Svend noget komiske ud, og de benægtede grinende salget af ungerne. Vi hade på Fornemmelsen at vi var til grin, så de to brødre fik ikke noget at vide om vores Tårstur.

.... og nu er vi tilbage i historien igen

Jeg var ikke særlig glad for at gå i Skole de første år. Vi hade en Lærerinde der gjorde så enorm forskel på Børnene. Vi hade nogle Børn fra store Gårde, og dem favoriserede hun i den grad, og desværre var intelligensen ikke så stor som Gården, og så måtte hun jo holde vi andre tilbage. Jeg hade kunnet læse rent fra jeg var fem år, hvilket Far var meget stolt over. En aften vi var på besøg hos nogle naboer, var Konen noget

skeptisk over Fars praleri, så kun kom med en lidt svær Børnebog. Jeg tog den og læste ganske roligt op af den, for mig var det ganske naturligt. Jeg havde lært at læse fra Avisen og så Bibelen med de krøllede bogstaver, så læsebogen i Skolen var det rene Barnemad, og det var jo ikke så godt når ikke Gårdmandsbørnene kunne stave. I denne klasse var vi indtil 3. Kl. som var den sidste. Der havde vi en Lærer som var præcis modsat Lærerinden. Han var så god ved Småkårsfolk og de andre fik en hel anden behandling. Den første gang vi skulle have skrivning kom jeg frem med 3. hæfte. Nielsen kiggede på Bogen og han kiggede på mig, og så sagde han; men Gudrun er du ikke kommet længere end til 3. hæfte, nej sagde jeg; men den har jeg også skrevet tre gange. Så springer vi frem til 7. hæfte sagde han; han kendte Damens metoder.

Hver søndag var vi i Søndagsskole der var en købmand i Linderum, han og hans kone havde ingen børn; men de var utrolig gode ved vi Børn, og han holdt Søndagsskole hver Søndag i min tidligste barndom. Han var en stor tyk Basse, han havde været træhandler, vi kaldte ham "Træpeter". Hvis det skete vi handlede lidt ved ham var der altid et stort kræmmerhus Bolcher i kurven. Men vi handlede almindeligvis i Brugsen i Tårs. Far kørte hver 14. dag i Fjedervognen til Tårs og fik Foderstoffer og Husholdningsvarer med hjem og så købte han altid et stort kræmmerhus Bolcher, så vi kunne ikke altid vente på han kom hjem; men vi gik ham i møde, og så fik vi jo også kørende hjem på vognen, det i sig selv var en oplevelse. I det store og hele mener jeg vi havde en god barndom, der var selvfølgelig både sorger og glæder; men vi fik lært at bestille noget, og det har vi haft god brug for senere i livet. Den 2. okt. 1938 blev jeg konfirmeret i Ugilt Kirke. Jeg havde gået til forberedelse hos en Præst der hed J. Jelsbak. Jeg mindes ikke det gjorde noget særligt indtryk på mig med hans lære, han var en sådan lidt vattet Grundtvigianer, og da jeg jo ikke var underernæret åndeligt hjemmefra fik det ikke den store betydning for mig. Men derimod selve min konfirmation, den var for mig bekræftelsen på at Gud sagde ja til mig, og jeg sagde ja til ham, og det gælder den dag i dag.

3 uger efter konfirmationen, d. 1. nvb. måtte jeg ud at tjene. Jeg kom til en Gård der hed V. Åsholm, der havde min Søster Hanne tjent i to år; så jeg var godt kendt med forholdene der; men jeg blev aldrig glad for at være der. Efter et år, hvor jeg fik 15 kr. mdl- om vinteren og 20 om sommeren, rejste jeg i en anden plads gl. Nørgård i Lørslev – hvor jeg fik 35 kr. mdl. og jeg kan huske jeg sagde at det var næsten som at komme i Himmelen. Jeg var meget glad for at være der, det var så hjemligt og vi var mange folk der på Gården. Der var en voksen Søn hjemme som Fodermester, og han

var så sjov, og god til at omgås vi helt unge som der var flere af. De havde en datter i Skanderborg og hende tog de ned at besøge midt i den kolde Isvinter. Så snart de var kørt sagde Møller, vi vil ha nogle fremmede, og vi ringede rundt og inviterede hver vores venner bl. and. hende som blev hans kone og var min veninde. Jeg var 15 år og jeg skulle bage; men jeg var nu ikke god til det, Sandkagerne faldt sammen, og jeg kan ikke huske hvor vi klarede det problem. Vi fyrede op i den store stue, (med Bedstemors Pinde) og legen gik til langt ud på aftenen, hvor var det sjovt. Det fik ingen følger for mig da Husbondsfolkene kom hjem, Sønnen tog hele skylden på sig, og der skete ikke noget. Jeg blev der i 2½ år, og fik jo flere pladser. Der var jo nok lidt småforelskelser ind imellem men ingen havde nogen betydning før jeg traf Far. Og

alligevel var jeg lidt usikker, jeg var jo meget ung, vi kom til at tjene sammen på Tykskov, og først ville jeg ikke vide af ham men senere fandt vi sammen, det er nu 52 år siden, og vi er heldigvis sammen endnu. Krigen brød ud hos os 9 apr. 1940, det var en mærkelig oplevelse at se alle de store tungtlastede Flyvere, pludselig, uden varsel, at feje hen over os så lavt at det kneb med at komme over telefonrådene. Jeg var jo dengang på gl. Nørgård, og vi fik hurtig radioen rændt og hørte dagen lang

de mange meddelelser og opfordringer til ro og orden. Det blev begyndelsen til de fem krigsår, som blev forværet år for år med rationeringer, varemangel og knaphed på Ildebrændsel. Vi frøs i disse Isvintre, 3 vintre i træk med 20 til 30 gr. frost en hel md. i træk. Jeg kan huske jeg havde store huller i hænderne af Frost. Nå men alt dette er der jo skrevet så meget om så det vil jeg ikke gentage. Kun at der var Krig en stor del af vores ungdomstid. De sidste 2 år før jeg blev gift var jeg jo husbestyrerinde hos Fars onkel Henning Heilesen. Der havde jeg det godt der var en masse ungdom deroppe i Rakkeby, det var en dejlig tid. I 1947 købte vi Rolighed, Far havde sammen med Henning Hl. gået og set på nogle ejendomme, og en dag spurgte han om jeg ville med ud og se på en han mente jeg ville kunne lide.

Vi cyklede derud en lørdag formiddag, og jeg kunne straks lide det. Der kom nu en spændende tid vi købte Rolighed, og Far overtog den d. 27 okt. jeg flyttede fra Henning d. 1. nvb. hjem til Far og Mor indtil Brylluppet.

Jeg har fortalt jer om de forskellige vanskeligheder ved at sætte bo, så det vil jeg ikke gentage. Alt vi kunne få til udstyr var dårligt, og næsten ikke til at skaffe. Far hade gået på husflidsskole, og hade lavet et skrivebord, (som vi har endnu) og en lænestol. Så købte vi et Bord og 4 stole som var nyt. Stolene var smukke; men ikke meget bevendt, de kunne ikke holde. Også en Divan hørte med til inventaret til stuen, den

har Far slidt op. Han ville gerne slænge sig om aftenen og middag på den, og jeg følte mig tit meget ensom når han sov hele aftenen igennem. Vi var jo unge, og jeg ville tit gerne have ham med ud at gå en måneskinstur; men på få undtagelser nær vandt Divanen næsten

altid. Vi blev gift i Ugilt Kirke d. 23. nvb. 1947, og Brylluppet skulle stå i mit hjem. Jeg var meget spændt på dagen. Jeg var jo hjemme hos mor og Far, og Poul som jo skulle passe Rolighed hade fået et par ældre mennesker til at fodre og malke. Han kom selvfølgelig sent af sted, og da han kom til Landlyst kom han i tanker om at han hade glemte Brudebuketten, flotte langstilkede røde roser, så han måtte jo øjeblikkelig vende Cyklen og køre tilbage til Tårs. Så han var både forpustet og forsinket da han endelig nåede hjem til sine forældre og skulle i Bryllupsstadsen. Det måtte jo gå noget tjept, så han beholdt de gamle strømper på. Hans Søster Grete spurgte om hvad han troede jeg ville sige til det; men Far svarede, det ved jeg ikke, det finder hun nok ud af; men når hun opdager det er det i hvert tilfælde for sent. Vejret var smukt fra starten af; men det blev et frygteligt regn- og stormvejr hen på aftenen. Det var et meget koldt hus at komme hjem til, da der jo ikke var nogen varme i Kakkellovnen. Vores sovekammermøbler var først ankommet samme dag, og var knap nok samlet, så det måtte vi til. Jeg mindes at Far måtte hjælpe mig det lange slør af, det sad jo fast i Håret, så det rykkede noget. Jeg fik lov at sove længe den dag, der var jo kun 5 køer, så dem kunne Far jo snart malke. Men det blev nu ikke til nogen lang morgensøvn, for pludselig blev der en grinen og snakken inde i stuen, det var Faste Grethe og en af

mine veninder som var halv cyklet, halv løbet ud til os. De hade kun en Cykel, og så byttedes de til at cykle; mens den anden løb ved siden af. Der blev liv og glade dage og travlhed med at lave kaffe. Men hele vort husgeråd stod hjemme hos mine Forældre, Bryllupsgaver og alt, der var kun lige en enkelt eller to kopper, som Far hade brugt. Lagenen fra den ene ubrugte seng blev lagt på som dug, og så to kopper og en flødekande som jeg drak af, og Faster Grethe drak af en marmeladeskål, det var vort første gilde. Senere på Formiddagen skulle vi have noget tærsket, og derefter skulle vi køre hjem til Far og Mor efter Bryllupsgaverne. Vi kørte med "Funs" der var to heste, "Fylla" som I nok alle kan huske og så nævnte "Funs". Fylla ville altså ikke tolerere mig i nogen retning, hun bed efter mig, hvis Far ikke var hjemme og hun lærte også den mere godmodige Funs at slå ud efter mig. Jeg var meget bange for dem, og den første gang jeg hade "Fylla" for Harven skabte hun sig, så jeg har aldrig set noget lignende. I årenes løb lærte vi at omgås hinanden, og det blev sådan at når jeg gik på vejen og hun gik i hegnet, så kom hun og ville kæles for. Så lagde hun sit Hoved op på min skulder og vi kælede rigtig. Jeg glemmer aldrig den dag hun skulle af sted til Slagteriet, hun blev ved at stå og kalde på mig helt til Bilen ikke kunne ses mere. Det var et lille sidespring fra beskrivelsen om vores første år i Rolighed. Vi sled begge to for at få det til at løbe rundt, jeg tabte mig meget; men det var jeg ikke så ked af. Jeg var ligeglad om jeg fik mad til det ene eller andet tidspunkt, jeg kunne godt gå til 11-11.30 om aftenen uden aftensmad; men det kunne Far ikke holde til. Efterhånden fik Far en meget fin besætning, og vi avlede en masse roer og kartofler. Begge dele skulle samles op. De to ældre folk som hade ejet Rolighed hjalp os med kartoffeloptagningen, det var på part, det vil sige hver syvende række var deres; men hver aften når de gik hjem fyldte Trine sit Forklæde med Kartofler, og tit var hun også om ad gulerødderne, så Jens Granly, som var hendes bror, sagde "nu mangler hun kun Hønen før hun har til Suppen". Vi har jo altid haft Hund, mange forskellige; men alle var meget forkælede og fik lov at være inde når vi selv var inde. Vi hade en som var meget glad for æbleskiver, og hvis så Posten var inviteret ind på æbleskiver sad Hunden ved siden af og fulgte med misundelige blikke hver eneste æbleskive han tog, den mente bestemt det gik fra den. Vi hade en masse ungdomskammerater som tit besøgte os, og det skete at jeg ikke hade andet end rugbrød i spisekammeret, og så måtte de nøjes med en skive rugbrød med marmelade.

Vi var meget forelskede og pjattede, vi tog sommetider nogle drabelige slåskampe for sjov. Valde og Gunner Købmand var jo Fars Højskolekammerater, og vi havde sammen med dem og fire andre familier en "Ludoklub" hvor vi samledes hver lørdag aften og spillede "Koldbroludo". Disse aftener gik på skift, og vi havde det så sjovt, vi legede bagefter, og havde det i det hele taget hyggeligt. Men eftersom der kom Børn de forskellige steder ebbede disse aftener ud. Vi var de sidste der fik Børn, og da vi jo ingen Bil havde kom vi jo ikke så meget ud. Jeg havde efter en lungebetændelse pådraget mig Astma som jeg led meget under, og da Huset jo var gammelt utæt og fugtigt knev det tit, og især om Sommeren var det galt. Og især døjede jeg med at være i Kostalden. De første 3 år vi var gift var vi godt tilfreds med at der ikke kom

noget Børn, men derefter blev ønsket om det større og større og Lægen sagde der var ikke noget i vejen, jeg skulle bare tage den lidt mere med ro. Og til sidst lykkedes det. Efter et meget svært svangerskab og fødsel fik vi vores førstefødte, dig Per. Glæden og Lykken var ubeskrivelig, og vi kunne ikke sove den første nat. Far måtte op bestandig, hvis det ikke var for at hjælpe mig, jeg var så fuld af vand, så var det for at han var bange for at du ikke trak vejret; men ingen af os kunne sove for bare lykke. Du var en meget slap fyr, tydelig præget af den hårde fødsel, og så var jeg jo gået en del over tiden. Men du voksede alligevel hurtigt til, og blev en hel del forkælet, især af dine

Morforældre. 3½ år senere kom du så Finn du skulle jo så være en pige, og jeg vil ikke nægte at jeg var skuffet over kønnet lige da jeg fik det at vide; men du var så sød og kvik og livlig så du blev snart vores anden kæledægge. Storebror var jo meget spændt på den lillebror der skulle komme, og da han fik lov at se dig stod han først lidt og betragtede dig, og så vendte han omkring i en vældig fart, ind i legekassen og fandt den Bamse han var allermest glad for og lagde den på Dynen foran den lille fyr, først med et beskedent væersgo; men da det utaknemmelige asen overhovedet ikke reagerede trykkede han Bamsen fast ned til hans hånd med et ret tydeligt "Væersgo". Der var ikke ret langt til tårer; men mor måtte hurtigt forklare at lillebror var så lille og hjælpeløs at han ikke var i stand til at lege med den endnu; men det var sikkert at han var glad for den.

Finn, Du var så sød og sjov, og vi grinede tit af dine mange gale streger; men du kunne også sommetider være vanskelig, og så var det mest mor der tog affære. Du ville så gerne være fin og jeg glemmer aldrig da jeg syede Matrostøj til jer begge to. Fine røde Bluser med Matroskrave og lange Bukser m. lommer. Hvor var I, og især

du, stolte af det, og jeres mor var nok endnu mere. Det var min store glæde at se jer rigtig fine i tøj. Vi havde jo ikke mange penge at gøre med, og derfor var det min store glæde at jeg selv kunne sy og strikke til jer. Jeg har siddet mangen sen nattetime og strikke på en trøje som skulle være færdig. til et eller andet. Jeg mindes en Jul hvor I skulle have en trøje ligedan i Julegave og det var ikke nemt at undgå at strikke på dem uden I så det; men så sagde jeg til jer hver især at det var til den anden. Lillejuleaften skulle jeg bare strikke ryggen af Finns og så sy dem sammen, og da jeg næsten var færdig med ryggen opdagede jeg at jeg var sprunget over et halvt mønster. Jeg skulle have det meste trevlet op igen da var kl. 12.30 og jeg skulle også have Køkkengulvet ferniseret. Da græd jeg, og da gik Far ud og ferniserede gulvet. Arne Skovbak var jeres store idol og I så begge op til ham, da han jo var så meget ældre end jer. Du Per havde jo din gang så meget i Skovbak. Bedste var så god ved dig, og Niels var altid fuld af sjov og historier mere eller mindre sande, og du kan fortælle mange sjove historier om hvad han kunne finde på. En dag, du Per som sædvanlig havde været dernede, havde de været ved at tærsk. Du kom hjem med en Cigaræske helt fuld af små, nøgne museunger og fortalte ganske uskyldigt at Niels sagde at mor ville blive så glad for de små kræ. For at få dig af vejen, mens Katten fik lov at ordne de små fyre, sendte jeg dig af sted igen, for at spørge om du ikke kunne få nogle små trøjer til dem. Og sådan var der mange episoder. Finn havde en "Fantasiven" han kaldte "Op". En dag Niels og Arne sled med en stor sten de havde gravet fri, og masede for at få den op af hullet udbrød Finn (3 år) det skulle lige have været "Op" så havde den været oppe for længe siden. Hold din mund med det Opsnak sagde Niels ærgerlig efter anstrengelsen. Per du havde jo Bent Skovbak at lege med, og Finn havde lille Per. I fik megen tid til at gå sammen med dem; men også andre drenge var der. I fik lavet en Fodboldbane nede ved "Knolden", der gik megen tid for jer sammen med kammeraterne. Somme tider spillede I kamp med Terpet, og jeg synes nu mest I

tabte, ret meget endda. Da du Finn var knap 4 år og Per 6 kom Bente så til. Hendes komme var imødeset med stor spænding og længsel af os alle. Denne gang var Svangerskabet meget lettere, jeg havde det så godt og var ikke ret meget besværet.

Det var jo Forår og vi var ude og så Gødning på stykket langs Sdr.

Roms skel, bag laden, Far var nu noget betænkelig ved at have mig til at stå og skrumpe på den vogn, men jeg følte mig let og godt tilpas. Da vi holdt middag havde du Finn fået sådan en slem hovedpine, så jeg nænnede ikke at gå fra dig

og blev så inde hos dig; men jeg syntes nu også nok at jeg selv fik det lidt underligt, og i løbet af eftermiddagen fik jeg Veer. Alle mine fødsler har jo været hjemmefødsler, og om aftenen kl. 9 var du Bente født. Per og Finn havde fået lov at være hjemme under hele forløbet. I sad i den anden stue helt henne ved Gangdøren og I var vist faldet i søvn på et tidspunkt; men kom spændte og glædesstrålende ind for at se den lillesøster. På mors spørgsmål om I havde hørt lillesøster græde svarede du Finn; mens det bævrede om munden, ja mor men vi hørte også du græd. Per du stillede dig straks ved din lillesøsters seng, og sagde, hvor er hun sød, mor du skal aldrig komme til at

mangle en Barnepige til hende. Og det holdt du Per, du var så utrolig god mod hende, mens du Finn gerne ville drille lidt; (men kærligt). Til Bentes Bryllup holdt I en tale sammen, som vi har et Billede af, og de afslører med tydelighed hele jeres Forhold til den lillesøster som I altid har haft. På billedet lyser Kærligheden ud af Pers øjne, og af Finns det ligeså kærlige drilleri. Da Bente var en halv snes dage gammel kom jeg en kold april dag ind fra haven. Da stod du Finn og hev i det lille væsen i Sengen. Men hvad gør du dog med lillesøster, sagde jeg. "Jamen mor, det er en helt ny Traktor, og så er den rød". Det var tydeligt du ikke havde de store tanker om mors intilignens. Du voksede op, Bente, med både

dine to Brødrers omsorg og selvfølgelig din Far og Mor. Du kunne godt finde på at være stikken og stædig når der var noget der var dig imod. En dag, du var ikke mere end to år, hade du smidt noget på gulvet, som mor forlangte du skulle samle op; men du satte begge hænder bag på ryggen og sagde "gier int".

Da vi jo hade mødding inde ved siden af Gården var der jo selvsagt Fluer, og Drengene var hver aften på jagt efter det forbistrede kravl. De brugte en avis som fluesmækker, og mor råbte højt hvis de tværede ud på tapetet. Det skulle du jo også prøve, at råbe altså, og da du troede Tapet var en flue råbte du højt "int Peter". Du var slemt til grin for brødrene så. Du vokste op så sød og nem, og du var meget forkælet af både os og af dine storebrødre. Da du var 5-6 år fik du mæslinger til Juleaften, det var slemt for os alle sammen, du var meget syg; men var dog med en omgang om Juletræet. Juledag fandt Per ud af at du kunne ligge på Bordet henne ved vinduet og se ud på Fuglene. Der var stor spænding om du kunne blive så rask så du kunne komme med til Søndagsskolens Juletræ nede i Koldbro. Der stillede mange små veninder hver dag for at høre om du blev rask til det, og det blev du. Du hade mange små Piger at lege med, men også Finn fra Bakken "Dus". I legede meget på Knolden og hade Huler sammen med de store Dreng. Mormortræet var en stor Bøg som altid sprang ud lidt før de andre Bøgetræer den har I klatret meget i. Det fører for vidt at fortælle om jeres skolegang, I var alle dygtige i skolen og jeg var meget stolt af jer, ja også Far var; men det var jo mest mig der var med til Forældredag, men sommetider var vi begge to. Vi fulgte med så godt vi kunne med vores 7 års skolegang. Da du Per kom i realen tænkte jeg at nu er det nok bedst jeg blier væk, jeg hade nok hørt de andre sige at de skulle altså ikke have noget af "de gamle" sad der og gloede. Men du kom hjem og var meget skuffet, og jeg forsvarede mig med hvad jeg hade hørt. Jamen Mor, kan du da ikke se det er mere nødvendig end nogensinde, og så mødte jeg op hele den tid du gik i Tårs skole. Jeg kom ikke til at følge I to andre så langt, da jeg jo begyndte mit arbejde på Sdr. Rom da du var 9 år Bente. Jeg var der 30 timer om ugen og da jeg jo også hade mit eget hjem at passe blev det en meget hård tid for mig. Jeg tror ikke hverken jer eller Far forstod hvor hårdt jeg hade det dengang. Jeg hade jo ingen vaskemaskine herhjemme, og jeg var nødt til at slæbe meget af tøjet med til Rom for at vaske det der. Og det var en meget lille løn jeg fik. Jeg skulle jo også med i marken herhjemme, da Per du jo arbejdede i V. Håsen efter skoletid, og Finn hos Uffe. Og jeg blev gal når jeg kom hjem og hele stuen flød med Barbie-dukketøj, og sommetider opvasken fra om morgenen stadig stod på køkkenbordet. I 1972 holdt vi Sølvbryllup, vi hade lejet Forsamlingshuset og der var mange gæster. Naboerne hade lavet æresport

og der var mange til morgenkaffe. Jeg havde forberedt den fest igennem lange tider. Jeg havde presset blade og strå og forsølvet dem, det var meget smukt, og mine Søskende havde pyntet i Forsamlingshuset med blå, min yndlingsfarve; men også troskabens farve, derfor er den min yndlingsfarve. Vi fik mange gaver, både smukke og nyttige. Vi fik 6 spisestuestole som vi har endnu, og af jer Børn fik vi Sofabordet, som endnu fungerer som det skal. Jeg har tit undret mig over hvordan I fik råd til det, og jeg kan huske at I begge drenge, købte nyt Tøj til festen, Jakker og Bukser. Da Finn du kom hjem om aftenen og så at Per havde købt nyt Tøj foer du af sted til Mogens M. for så ville du bestemt også. Og mor undrede sig, jeg er sikker på at du ikke havde alle pengene, og endnu mere at I ville være så "borgerlige" I var lidt Hippiagtige den gang, og jeg var nu sikker på at I ville have mødt i Cowboybukser. Men jeg ved I gjorde det for vores skyld, og tak skal I have for det. Bente, du måtte jo i Sølvsko og ditto kjole, og du hadede det; men du gjorde det, og du skal også havde tak for det, du var så sød i det, og din mor frydede sig over dig.

Vi hade, eller rettere jeg hade, sat Ejendommen i avisen til salg, jeg hade gjort oprør, for første gang i mit liv; jeg ville ikke længere gå og slæbe der og ikke få andet ud af det end akkurat lige føden. Da vi skulle til at holde Sølvbryllup bad jeg Ejendomsmægleren om at holde inde en tid, for nu ville vi have ro en tid. Vi nåede at holde både Sølvbryllup og Jul inden der skete noget. I drenge var dampet af 2 juledag til Fyn til Ollerupstævne, og vi herhjemme nød Juledagene. 4. Juledag var vi i Rountved på Julebesøg, og da jeg jo ikke skulle på arbejde i Julen sov jeg længe om morgenen. 5. Juledag blev jeg vågen ved at der gik nogen udenfor og snakkede, og var ved den låste gangdør. Far var jo i stalden og fodre, og det kan nok være jeg kom op i en fart og fik lukket op. Udenfor stod Christoffersen med en ung mand, og henviste til en seddel, der sad i gangdøren, som vi altså ikke hade set. Jeg kom hurtig i tøjet og i gang med kaffebrygningen. Det var jo en køber Ejendomsmægleren kom med, de hade jo været der dagen før da vi ikke var hjemme, og de hade gået derude omkring og set på Ejendommen. Den unge mand kom fra Tåstrup og skulle til Grønland, og ville så gerne have sine Penge anbragt i fast ejendom. Han syntes godt om det han hade set, og de ville komme igen dagen efter. Vi var meget spændte, og Far var meget glad, han hade ikke selv haft mod el. kræfter til at tage afgørelsen om salg. Vi hade de sidste år haft uheld i Besætningen, med noget kalvekastning og vi var begge trætte af det. Den 30. Dec. 1972 skrev vi så den foreløbige slutseddel, da der fra 1. Jan. 1973 skulle indføres Kapitalvindingsskat på alle handler med Jordarealer over 1400 kvm. Den aften kan det nok være det kneb for os begge at falde i søvn vi

blev ved at snakke til langt ud på natten, nu var det gjort, og vi havde fået alt hvad vi havde forlangt, Steen syntes endda det var billigt. Vi måtte blive boende til vi fik afviklet dyr og Avl. Vi solgte så dyrene lidt efter lidt, og gik så i gang med at se på huse. Far fik arbejde ved Griseringen, han havde først søgt om stillingen som selvstændig, men fik den ikke, den fik Frede Sørensen, som på det tidspunkt boede nede på Tårnvej 22. Far blev så ansat som medhjælper, og tog af sted hver morgen. Det passede ham meget fint, han ville gerne ud og snakke med folk, og han kom hjem hver aften og havde en masse at fortælle. Jeg gik så hjemme og passede de dyr der var tilbage, de blev jo solgt som de skulle kælte til, og nogle kom på slagteriet. Jeg kan huske vi fik 1400 for en griseso som skulle fare, det var mange penge. Det første sted vi så på var Østergård i Sæsing. Det var nogle gammeldags Bygninger; men Far ville absolut ikke have landbrug mere. Nu havde han prøvet at tjene penge, som straks kom når arbejdet var udført. Så så vi på Huse, det første vi så var Skråningen 4; men de ville ikke sælge alligevel. Så så vi på Tykskovvej 5; men der var en masse trapper, så det ville Far bestemt ikke ha. Han ville bo ved jorden, han hadede Trapper. Det forstod jeg ikke helt dengang, det gør jeg i dag. Så så vi på Syrenvej 7; men det var der en anden der fik. Teglværkvillaen var næste punkt, og den kunne jeg godt lide; men også her var der trapper, og den ligger jo lidt afsides. Jeg kan huske den kostede 188 tusind. Så så vi i avisen at Tårnvej 4 var til salg, og Per og jeg drog så af sted en eftermiddag for at se om det var noget; men det var nu ikke noget der tiltalte os. Per havde hørt at det lå et helt oppe ved det øverste af Tårnvej; som var ved at blive bygget. Og da vi nu var her kunne vi jo lige så godt lige kigge. Og da sagde det pling hos os begge to. Her viste jeg at jeg gerne ville bo, og vi var enige om at nu gjaldt det om at komme hjem og få overbevist Far om at det var lige sagen. Børge Wills havde nu godt nok sagt at han var ikke glad for at sælge før huset var færdig. Far var straks positiv da Per og jeg kom hjem den aften, og resultatet blev at han og jeg tog herhen aftenen efter. Da Børge Wills så at det var Far der gerne ville købe var han straks velvillig stemt, og ville godt sælge. Grunden var at Far havde været så god mod hans Forældre i sin tid. De havde tit lånt heste og vogn når de skulle have hentet træ i skoven. Vi havde nu to huse på hånden, og en aften skulle vi så hen til ejendomsmægleren og have afgjort hvilket af dem vi skulle vælge. Tårnvej 28 eller Teglværkvillaen. Vi valgte jo som bekendt 28, men da vi kom hjem sad I alle tre spændt og ventede, og jeg var tarvelig nok til at sige at vi havde købt Teglværkvillaen. Men I lod jer nu ikke narre, og I havde købt den største Cigar, i etui, til Far, jeg nogensinde har set, og til mig havde I købt en Flaske hvidvin. Jeg kan ikke helt gøre rede for handelen; men jeg kan huske at vi skulle give

240.000, og udbetale 90 tusind. Vi havde 60 tusind selv, da Steen skulle udbetale 20 tusind da han købte Rolighed. Resten lånte vi så. Det tog lang tid før vi kunne flytte ind, da det kneb med at byggematerialerne (kom) frem, der blev bygget meget i 1973. Jeg tapetserede eftersom de blev færdig med rummene til; men fik dog Kaj Hvirvelkær til at tapetsere stuen. Så kom turen til gardiner, og Per og jeg tog til Hjørring og købte til hele huset. Dem til stuen hænger her endnu, så det var en god investering Per, de kostede 2200 da de var lagt op, og jeg var rædselsslagen, jeg var ikke vant til at give så store penge ud. I fik hver især lov til at vælge gardiner selv til værelserne. Per ville have malet en blå væg, og du valgte en meget storblomstret blå, og Finn du valgte en orangefarvet m.striber. Bente du valgte en storblomstret orangerød, som hænger endnu. Det var en meget spændende tid for os alle, dog var du ikke så glad Bente, du skulle flytte fra dine dyr, og veninder, du sagde det var nogle dumme tøser der boede herhenne; men det forandrede du nu hurtigt syn på. Per du tog Studentereksamen den sommer, og jeg havde pakket vores Service ned; men pakkede alligevel så meget op at du kunne invitere Åse og Arne Lilholt med Børn til en meget stille eksamensfest (i Rolighed). Jeg var ene om at pakke vores hjem sammen, og så kørte vi det hen om aftenen i Niels Jørgens gamle varebil. Det sidste der kom herhen var vores senge, og det skete ikke før d. 7 Juli; da sov vi her for første gang, det var en lørdag. Jeg kan huske Far og jeg sad herinde i Stuen om søndagen d. 8. og nød vores hjem, vi sad og så på det kulørte vindue, og vi sad med hinanden i hånden, vi var glade, vi havde jo købt et reolsystem, og jeg havde polstret alle vore møbler om før vi kom herhen, vi syntes vi havde det så smukt. Der var dog et medlem af familien der ikke ville med herhen, og det var "Ulla", vores hund. Vi kunne ikke få hende med. Hver gang vi kom til Stensgård ville hun ud af Bilen, og vi måtte opgive det. Per el. Finn havde så mad med til hende når I var på arbejde. Men en aften sagde Bente, nu cykler jeg ud efter Ulla, og det gjorde du, hun løb pænt ved siden af cyklen hele vejen herhen. Jeg skal aldrig glemme den krigsdans hun opførte da hun kom ind i gangen og vi stod der, hun var helt ellekvild og glæde. Hun faldt hurtigt til her, hun sov inde ved siden af min seng. Hun døde en meget varm sommerdag i 1976 og blev begravet under flagstangen. Jeg mindes med glæde jeres reaktioner på vores nye hjem. Alle hjalp til med at gøre jorden i stand til haven, jeg havde haft mange spekulationer om nætterne, om hvordan den skulle se ud, og det var stort set mig der fik lov at bestemme anlæggelsen af den. Far havde dog udregnet en plan om terrassen, som jeg ikke i min vildeste fantasi kunne have udtænkt, og jeg beundrede ham meget for det. Jeg husker ikke hvordan han fik al den jord kørt herop; men resultatet blev godt, jeg var meget glad for skrånningen og

trappen. Vi havde en herlig tid med at finde planter til haven. Hækbuske tog vi med fra Rolighed, og vi rejste aldrig ud på tur uden vi havde "Tyvspaden" med, og det var ikke få planter vi fik bjærget i tidens løb, og vi fik en meget fin Have. Jeg arbejdede først en tid med at gøre rent i Brugsen og samtidig fik jeg et feriejob på Plejehjemmet. Jeg kunne ikke lide at være nogen af stederne og søgte så ind til Hjemmeplejen. Dagen efter jeg havde søgt fik jeg arbejde, og jeg kom ikke til at være ledig en eneste dag til jeg gik på Pension som 67 årig. I begyndelsen vi var her, hvor I Børn var unge, og dels var hjemmeboende og dels kom hjem om Weekenden var vi på mange ture om søndagen, det var end dejlig tid, vi pakkede den orange Volvo og drog af sted med Frokost og Eftermiddagskaffe. Der begyndte også at komme Piger og kærester med hjem, og jeg mindes egentlig ikke at der var nogen jeg ikke kunne lide, tværtimod tog vi dem til os som vore egne; men det gælder især dem som blev jeres livsledsagere. Min tid som hjemmehjælper mindes jeg med meget stor glæde, jeg har nok aldrig fået så megen kærlighed og anerkendelse som jeg fik der. Den første fest vi holdt her var Bentes konfirmation, hvor vi fandt ud af at vi kunne sidde 38 i stuen når den var ryddet for møbler. Siden kom min 50 års fødselsdag. Jeg har glemt at fortælle om de to små unger som rendte her i begyndelsen vi boede her, ja, der var nu flere. En dag inden vi kom herhen gik jeg og tapetserede, der var ingen døre i huset endnu; men kun et forhæng. De dukkede der pludselig en lille dreng op fra det forhæng, og han sagde, "Goddag, jeg hedder Per, og jeg er tre år". Vi snakkede godt sammen og i dagene derefter kom han med en mere, han hed Henrik. De var altid meget sultne og kunne spise en masse madder og saftvand, så skiftedes de til at sige, Per er mere sulten han vil gerne have en til. Så nu er det din tur siger Henrik, og så kom det samme igen bare med det andet navn. Også Hanne havde vi nogle sjove oplevelser med. Hun løb altid herinde efter jer når I var hjemme, og hvis I ikke var kommet op om morgenen blev hun sur. Når hun blev stor ville hun bestemt ikke ligge og sove sådan om morgenen. Til Bentes konfirmation havde vi lånt et bord af Bent og Dorthe, og Hanne blev meget fornærmet over at de ikke skulle med til festen; men det skulle nu ikke forhindre hende selv i at være med. Da vi alle på nær mig, var placeret ved frokostbordet kom Hanne, 3 år, med en plastpose i hånden. Vent lige lidt sagde hun, jeg skal lige have mit fine tøj på. Til gæsternes store morskab hjalp jeg hende i sit fine klud, som hun selv havde fundet frem derhjemme. Da vi så omsider kom ind til min plads ved siden af Bente, der er ingen "kalerken til mig". Jeg skyndte mig at sige at de nok havde glemt at sætte en på til mig så det var hendes der stod der. På vejen ind til os havde hun passeret naboens Jørn, han råbte til hende, der må man ikke gå ind uden

at være inviteret. "Jeg er inkuteret" sagde hun blot. Om søndagen når vi sad og spiste skulle hun altid ind og se hvad vi skulle have til "kassert" og hvis det så var Jordbærgrød så var Hanne glad.

Vi havde det i det hele taget en god tid her i vort nye hjem. Da Frede Sørensen blev syg måtte Far en tid stå for Griseringen, og det havde han det godt med. Han kørte sammen med Jens Sørensen fra Ugilt, og de oplevede mange sjove ting sammen. Der siges at røgen ofte stod ud af de åbne ruder i Bilen, da de begge var storrygere, Far røg Pibe og Jens Cigaretter. Da Frede flyttede fra Tårs overgik Griseringen til en anden, og Far fik arbejde som Smører hos "Ny Auto". Det passede ham fint, han kunne blive dejlig sort, og han havde altid sorte negle. Han var der i flere år; men da de måtte indskrænke kom han ned på Tårs Skole som Pedelmedhjælper, også her var han glad for at være, og han elskede at snakke med Børnene, og ofte hjalp han dem der havde Problemer. Jeg glemte at fortælle at i hans tid i Ny Auto blev han kald "Supersmører". Da Far var fyldt 63 gik han på efterløn, og det var aldrig en dag for tidligt han var ikke så stærk mere. I et par år passede han det udvendige ved Posthuset samt havde et par private haver; men det blev snart for meget for ham så holdt han helt op. Han havde i årenes løb rodet sig ind i en del offentlige hverv, Kristeligt Folkeparti var nok det der tog det meste af hans tid; men også Soldatermissionen og Kr. lytterforening var han med i. Han fik en masse tid til at gå med at køre ud og kræve kontingenter op for de forskellige foreninger, og da der skulle sælges lodsedler og samles landsgaver, kneb det tit med at nå det hele. Han kunne sommetider komme hjem til middag og kun have været eet sted, så var han fuld af undskyldninger; men de var så tossede til at snakke at kunne ikke komme derfra. På den måde skete det jo så somme tider at han ikke blev færdig til tiden. Han havde den sjove ide at han ikke ville gå til naboerne, og når så han stod der og ikke havde udsolgt, så fik jeg dyngen, og så begyndte jeg herovre ved Dorte og Bent og gik nedad, så vidste de alle at nu skulle Pouls lodsedler sælges, de købte alle. Når jeg så kom til det øverste igen havde jeg udsolgt. Men jeg gik jo stadig på arbejde, så jeg brokkede mig noget over det, det var jo også mig der måtte sørge for alle de bestyrelsesmøder der blev holdt her. I 1991 holdt jeg op med at arbejde, da havde Per inviteret os på en tur til Frankrig. Det foregik jo i Bus med "Ruby Rejser". Vi havde en dejlig tur sammen med Per, Elsebeth og Børn. Da vi skulle hjem skulle vi sove i den øverste køje, Far lå yderst og jeg sov ikke ret meget, jeg havde travlt med at holde om ham, jeg var så bange at han skulle falde ned. I flere år havde vi lejet sommerhus i Ferien, hver sommer, der havde vi nogle dejlige oplevelser; men det vil jeg ikke fortælle om, da der jo foreligger "dagbøger" fra disse Ferier.

I 1979 kom jeg i bestyrelsen for I.M.Samfund her i Tårs, der fik vi nogle pragtfulde venner hvoraf vi har dem endnu som er levende. Vi havde en Samfundsformand som vi var utrolig glad for, han forstod at danne et enestående sammenhold i Bestyrelsen, og det blev nogle dejlige år mens han levede; men han døde desværre i 1992 af kræft. I 1976 begyndte vi at holde loppemarkeder til fordel for bygning af ungdomslokaler til FDF, og der var vi begge meget aktive. Det første loppemarked fandt sted i den nedlagte Fiskekonservesfabrik; men siden blev det holdt i Ørums maskinhal. Det var festdage, og der var et sammenhold om arbejdet som kan varme den dag i dag. Efter Johs. Ørums død var der ikke den varme og det sammenhold mere, og især efter at Anne og Børge var flyttet til Flyvbjerg, var jeg ikke glad for at være der. Jeg trak mig tilbage i okt. 1996 og det var ikke spor for tidligt, da Far jo havde været syg længe, og jeg måtte pleje ham samtidig med at jeg var ene om den store have og huset. Bibelkredsen, "Slænget" kaldet startede op i et af de første år vi var her og vi holder sammen endnu. Der har vi haft utrolige glæder og et venskab så trofast. Vi har i flere år taget på en tur sidst på Sommeren en Weekendtur enten i en Spejderhytte el. nedlagt Skole. Det har været så dejligt, og vi har det både sjovt og hyggeligt. Disse venner er det som har støttet mig i den svære tid her under Fars svære sygdom, særlig Anne som er min bedste veninde; men bestemt også Inger og Orla Nedergård. Anne har kørt mig til sygehuset hver fredag, og Orla har også kørt mange gange. Inger har ringet og støttet, og trøstet, det har været en utrolig hjælp for mig. Så sent som i August var Poul med på denne Weekendtur; men det kneb meget for ham at holde ud. Ja, og nu sidder jeg jo så alene tilbage med Huset, haven, naboer, venner, Børn og Børnebørn og ser tilbage på vores (mit) liv, og synes alligevel at vi har haft et godt liv sammen. Det har ikke været fuldkomment, der har været fejl på begge sider; men alligevel har vi været fast sammenknyttet, og især i det sidste år vi fik, fik vi lov at komme hinanden nær. Vi delte den samme tro, og heller ikke den har vi fejlfri; men vi prøvede på at give jer børn så gode kår som vi formåede, og vores inderlige Forbøn har fulgt jer hver dag hvor I så end er, og ligeså vore Børnebørn. Til vores Bryllup fik vi Ordene "Bliv hos os Mester, det går mod aften og dagen hælder". Det ord har fulgt os hele livet, og det er min Bøn at det også må være det i døden. Dette er i store træk historien om mit liv og samliv med Far. Jeg håber stadig at have nogle gode år tilbage.

Mor

Inderst inde

Hvad ser du i min stue? En gammel, sur og besværlig frue? Usikker på hånden og fjern i blikket, lidt grislet og rodet, hvor hun har ligget.

Du taler lidt højt, men hun svarer ikke, hun savler og hoster, har snue og hikke.

Er det, hvad du tænker? Er det, hvad du ser? Så luk øjnene op og se mer!

Nu skal jeg fortælle dig, hvem jeg er, den gamle dame, der ligger der...

Jeg er et lykkeligt barn på ti i et lykkeligt hjem med forældre og søskende - jeg elsker dem. Jeg er ung på seksten med håb og drømme så let på fod og med tanker så ømme.

Jeg er brud på tyve med roser på kind, i mit eget hjem går jeg lykkelig ind.

Jeg bliver mor og bygger et hjem så trygt og værner mine mod kulde og frygt.

Og børnene vokser, sorger og glæder med årene veksler, vi ler og græder.

Så flyver ungerne væk fra reden, min mand trøster mig, vi nyder freden.

Vi når de halvtreds, og børnebørn kommer og bringer uro og glæde hver sommer.

Men så kommer sorger og tunge dage, min mand er død, jeg er ene tilbage.

For børnebørnene har selv børn og hjem, og der er meget, der kan optage dem.

Og borte er alle de gode år og også de glade og gode kår.

Nu piller alderen fjerene af mig, min ynde og kraft bliver taget fra mig, for ryggen er bøjet, og synet svigter, jeg har ikke kræfter til dagens pligter. Mit hjerte er tungt, og mit hår er gråt, med hørelsen er det også lidt småt.

Men inden i dette gamle kadvær er endnu levende og smukke enklaver.

Der lever barndom, ungdom og steder, der lever minder, sorger og glæder.

De gladeste minder i sindet synger, skønt alderens byrde mit hjerte tynger.

Og smerteligt nemmes den tunge lære, at intet kan blive ved at være.

Hvad ser du, søster? En gammel, besværlig kone? Nej, vær nu artig!

Se nærmere til. Måske kan du finde: et barn, en brud, en mor, ja, en kvinde?

Se mig, som sidder dér inderst inde. Det er mig, du skal prøve at finde.

T.H.

Til dette tankevækkende brev har jeg lyst til at bidrage med et gammelt rim: Endskønt man mange almanakker har læst, og toppen er lidt grå, for ét sin skæbne glad man takker: man er kun gammel udenpå!

O.L.

X

Dette udklip fra et ugeblad - måske Familiejournalen, lå sammen med erindringerne.

**Mors kælesang til Per
Mel. Mi nåbo Per Sme.**

1

Vor bette Per Sme, er i onderlig jej
det seer moer sil om haj end er hej ven.
Næer mor hon vel sov å om nættern ha fre,
så hyller Per Sme, hva nøt ere te.

2

Å vaskes hva moen æ det liest haj væ
haj ka entj forsto mor vel jør sånt fortræ
Å næer hon bejøjjer så småt lester ve
så hyller Per Sme, hva nøt ere te.

3

Å kæle vi tov æ det skønnest vi væ
vi jørre så tit som vi ka kom a stæ;
men kommer vor Faer så å sier os derve,
haj griner så vigti hva nøt ere te.

4

Men næer det er avten å fa'er få sæ lå
på røggi, på divanen med venstreblåe,
så kommer Per Sme å peller derve,
så opdaver faer nok hva nøt det æ te.

Mor.

Mors kælesang til Finn!

1

Lille dreng nu er du træt
nu skal du ind og sove
du er ren, og du er mæt
og tunge er de øjenlåge.

2

Du har leget smukt i dag
med dine Byggeklodser,
Belen er sat under tag
og dukkedrengen sover også.

3

Cyklen står nu ene og forladt
i gården ude;
mens du ligger træt og mat
her på din lille hvide Pude.

4

Nu vi folder hånd og tanke
og til God os vender,
han vil skærme os i nat
sin Englehær herved han sender.

Mor.

Mors kælesang til Bente!
Mel. Tornerose...

1

:Bentelille var et :vakkert Barn:

2

Hun boede hos sin :Far og mor:
hos store og hos :lillebror:

3

Hun er så sød og :dejlig nem:
en solstråle her :i vort hjem:

4

Forkælet er kun :af sin Far:
Tit med i marken :hende taer:

5

Han køber Bente :nye sko:
han er jo hendes :ven så go:

6

Giraftrusser ja :å stivskørt:
til hende intet :er for dyrt:

7

:Hun er vores alle kælebarn:

Mor

CV for mor:

1.11 1931 – 1.11 1938: Ugilt skole, konfirmeret 2.10 1938

1.11.1938 – Vester Åsholm (var ikke glad for stedet)

1.11.1939 – Gl. Nørgård (fantastisk sted for mor). Efter 1½ år flyttede de til Damly (Tårs) og mor flyttede med.

1.11.1941 – Mors tur til at være et år hjemme som karl.

1.11. 1942 – 3 måneder på Hovstruplund (hvortil dem fra Gl. Nørgård var flyttet fra Damly). Mor skulle faktisk have været 1 år mere hjemme, men Jens Peter kom hjem fra en plads han ikke kunne være i. Da Jens Peter fik en ny plads, kom mor hjem igen som karl.

1.11. 1943 Tykskov – hvor far også startede samtidig. Mor havde gjort det forbi med far forinden, så mor var godt sur over at han lod sig fæste på Tykskov; men han fik sig fedtet ind.

1.11. 1944 Spangerhede

1.11. 1945 Henning Heilesen i Rakkeby

Mor er hjemme kort tid før far og mor bliver gift og mor flytter til Rolighed.

CV for far:

Der er meget lidt i den for mor kunne ikke huske mere.

Skole: Linderum Skole

1.11. 1935 Zealand (hvor far blev sat til at arbejde alt for hård, fik smæk i ryggen)

1.11. 1936 ???

1.11. 1942 Agdrup

1.11. 1943 Tykskov

1.11. 1944 Agdrup

Forår 45 – gravede tørv – måske var det senere.

Mor var i Norge i sommeren 47 – hun havde ingen penge til det, så far betalte med tørvepenge. I Norge kunne man få kjolestof, så hun havde stof med til 2 kjoler – så pengene fik ben at gå på.